

בו בזמן שבאוהל ספרותנו נראו בדורנו משוררים גדולים מרובי-כשרון ועשירי-רוח, שהאפילו על המשוררים של הדור הקודם, אין לנו עתה אפילו מספר אחד, שנוכל לאמר עליו: „זה ינהמנו“ והפלא גדול יותר, לאחר שאנך יודעים, כי בין מספרי דורנו יש בעלי-כשרון במדה מרובה, מהם אמני-ציור ומהם דקדונש—במדה שלא היה מצויה בסופרי הדור הקודם. ולא עוד אלא שהלשון העברית בימינו מוכשרת ומסוגלת לכרוא בה יצירה שלמה יותר מן הלשון שכתבו בה סופרי הדור הקודם.

והרי גם חיי היהודים בדורנו עם הליפותיהם ותמורותיהם נותנים זמיר במדה מרובה ליצירות גדולות. כמה וכמה מאורעות עוברים לעיני סופרינו ברחוב היהודים, זה שהולך ולוכש צורה חדשה, ולא שמשו הומר לשום יצירה חשובה.

אצל משוררי דורנו אפשר לראות את סני הדור, את יסודי-הנפש של היהודי שהכיר בלקוי-חיו, את הנעטעים החזקים אל העבר ואת השאיפות העצומות אל העתיד, את החיים בין תקוה ויאוש של דור המעבר — מה שאין כן אצל מספרי דורנו: הם לא קבעו ביצירותיהם צורות-החיים של דורם.

הסתגמים אומרים: „השירה היא הד החיים“, והספרות היא ראי החיים.“ את ההד אפשר לשמוע מרחוק, אך בראי יכולים לראות בכואה של דבר, שעומד כנגדו בקרוב-מקום. ואולי בחלוק זה שבין ההד והראי יש לבאר את דלדולה של הביליטריסטיקה שלנו.

המשורר הוא בעל אוון דקה, שקולסת את הקולות העולים אליו מרחוק, והמספר הוא בעל עין חדה, שרואה את הדברים העומדים סביבו. המשורר יכול לשאוב ממקור נשמתו הוא, והמספר

היותר מסוכן ללשון העברית. אך הרי אין לכחד, שכמה מאות שנים חיו שתי הלשונות זו בצד זו ברחוב היהודים. הזדנון קלם לתוכו לא רק המקן מלים עבריות, ניבים עבריים, אלא גם אופני-כשרי עבריים. והזרנון, הלשון המדוברת בפי יהודים (לו גם בנלות), ודאי שהוא מסתל יותר להסמיע בעברית משאר לשונות נכריות. ולפיכך יש בתרגומים אלו מזרנון לעברית מרובה לתחית לשוננו, שאנו שואפים לעשותה מדוברת.

.II

המספרים העבריים.

מפני מה אנו מוצאים בספרותנו החדשה של זמננו רק רשימות סורהות, תמונות קמנות, ציורים בודדים, ואין לנו אפילו יצירה חשובה אחת, שתהא משמשת אספקלריא לחיי היהודים בדורנו? הקטטרים של ספרותנו רואים בזה סימן מובהק לדלדול הכשרון של מספרי דורנו, ומתוך נותם הם כאים לשבח ולסאר את סופרי הדור העבר, שראויים, להיות לסומת.

והסניטרים באים ומלמדים זכות על מספרינו ומוצאים כמה וכמה מניעות ומכשולים מן ההוץ, שאינם נותנים ליצירה גדולה לצאת לאויר עולמנו.

הצר השוה שבהם, שהכל מודים בדלדולה של הביליטריסטיקה העברית, אלא שהללו תולים את הדבר בירידת הדור החדש, והללו מאשימים את מסבת הזמן שגרמו לכך.

כדאי איפוא לעמוד על סיכו של דלדול זה ולהבין את מקורו, כדי לרין על חיוון זה שתמוה הוא בנתת כי הגה

הניעו לידי הסתכלות בנשמת האומה ולידי היקף רחב של העולם היהודי. יתרון להם למספרים בלשונות הלועזיות מחיי היהודים, שלפניהם עומדת הפרובלימה של קיום העם היהודי ומלחמתו הגדולה בעד קיומו. אין הסופרים האלה בקיאים בחיי היהודים, אין הם מכירים במנהגיו ונמוסיו, אין הם יודעים את שיחירושינו, ולפיכך תאוריהם על-פירוש נסים מאד, ופעמים שהסופרים האלה נכשלים בוזפים אמנותיים שלא-בכונה. ובכל-זאת הפסדם זה בפרטי ספורם יוצא בשכר החשיבות של תוכן-יצירתם בכללו. אם סופר כ ש מ ע ון י ו ש ק ו ו י ש ש, למשל, שכחו האמנותי קטן מאד וידיעתו את חיי היהודים היא פחות ממעט, עשה לו שם בתור סופר יהודי, אין זה אלא מפני שבהרבה מספוריו הראשונים נקודם שנעשה לבעל-מלאכה תיאטרוני, כגון: „Ита“, „Рассадя“, „Гейне“ וכו', תאר הסופר הזה את עולם היהודים ההולך ומויטט-צורה ולובש-צורה. ואולם המספרים העבריים, גם אלה שלא נאטמטצמו ברשימת-היחיד שלהם, חאים את העולם היהודי כקבוע-עומד ומתארים אותו או באופן אתגורפי או על דרך הרומנטיות.

אין כנתי בכל מה שאמרתי להנחה, כי הימים שעברו בספרותנו היו טובים מאלה; בהערתו זו על לקריה של הביליטריסטיקה העברית בדורנו היה ברצוני לרמז על מקור הלקוי הזה, שהוא הוא המעכב בעד המספרים העבריים להשתמש בכשרונם לשם יצירה ראויה לשמה.

מ. בן-אליעזר.

דרכו לדלות ממעין החיים מחוץ לו. המשורר אפשר לו להיות בודד, איש-המדבר, אך המספר מחויב להמצא בחברת בני-האדם, בשוק החיים.

כמוכן, אין לקבוע תחומין למשוררים ולמספרים. פעמים שהם נכנסים זה לרשותו של זה, אך הכתוב מדגדג במהותה השכיחה של השירה הלייטית ועל הספרות הציורית.

המשוררים העברים בדורנו מקבלים השפעה מרחק האומה, ששורה עליהם, מאוצרות העבר, שנגלו להם, מעולמות העליונים, שנפתחו לפניהם. ולפיכך עלה בידם לתת לנו יצירות, ששכנע עליהן חותם-אלהים. ואולם המספרים העבריים, שצריכים היו לשאוב מבאר החיים של עמם, כיון שהתרחקו מן המקור הזה גסתלקה מהם שכנתם.

המספרים העברים בדורנו עומדים מחוץ להחיים של העם, אף כי מקרב העם יצאו ובקרב העם הם יושבים. את חיי העם הם יודעים רק על-פי רשמי-ילדותם, שנשמרו בזכרונם. יש להם עין לראות ואוזן לשמוע ולב להבין את חיי העם היהודי יותר מן המספרים מחיי היהודים בלשונות לועזיות, ובכל-זאת לא עלה בידם לברוא יצירה של ממש. הם הצטמצמו בחוג צר ומתארים הם-לפעמים בכשרון שאינר-מצוי-חיי בני-אדם שעומדים גם מחוץ לחיים. גם אלה מן הציירים והרשימות והספורים, הלקוחים מן החיים, עושים רושם של אמידים וסקיצות. יציריכים לשמש חומר להאמן לברוא המונה שלמה ועדיין אנו מחכים לה...

עולים עליהם המספרים הורטוניים ביצירותיהם, שיש בהן תאור של חיי העם, ששונ וינטו, משאדומתנו, שיחותיו וחלוצותו-מפני שהם קרובים אל העם ואל חיו, אף-על-פי שרק יחידים מהם